

ויקרא חי"ז שיחה ד'

מחלוקת רבי ורבנן - האם קרבן עצים למערכה הוא קרבן ממש - הוא לשיטתייהו, שלרבי תיבה ("קרבן עצים") צריכה להתפרש כפשוטו בכל הפרטים, ולרבנן מספיק לפרש על פי פרט אחד. להרמב"ם בשיטת רבנן היו"ט ד"זמן עצי כהנים והעם" הוא מפני שהקריבו עולות עם העצים, אך לרש"י נוסף לעצים למערכה שהתנדבו המשפחות בשותפות, התנדבו עצים לקרבן - מכל יחיד בפני עצמו.

מהפסוק "ונפש כי תקריב קרבן מנחה וגו'" (ב, א) למדים בתורת כהנים ש"היחיד מתנדב עצים". ובהמשך לזה איתא: "כשם שאין שנים מביאין מנחת נדבה כך אין מביאין לא יין ולא לבונה ולא עצים". וצריך ביאור, דהא מצינו קרבן עצים שהובא בשותפות, כדאיתא במשנה "זמן עצי הכהנים והעם תשעה", ובפשוטות הביאו המשפחות את העצים בשותפות.

והנה, יש מפרשים שהקרבן דמשפחות הוא ענין בפני עצמו, דהמשפחות התנדבו עצים למערכה, ולכן הקרבן דמשפחות יכול לבוא בשותפות, משא"כ "היחיד מתנדב עצים" המבואר בתורת כהנים קאי על הקרבת עצים בתור קרבן לא בשביל המערכה.

אך לפי זה קשה, דבנוגע לנדבת עצים ישנו מחלוקת בגמרא (מנחות כ, ב): "קרבן מלמד שמתנדבין עצים כו' וכן הוא אומר והגורלות הפלנו על קרבן העצים. רבי אומר עצים קרבן הם טעונין מלח וטעונין הגשה". וצריך להבין ממה נפשך, אם הגורלות דהקרבן דמשפחות (למערכה) הוא ענין בפני עצמו (לדעת רבנן), איך מביאים ראיה מפסוק זה לקרבן עצים (עצים לקרבן), ואם הקרבן דהמשפחות הוא אותו ענין של קרבן העצים, א"כ איך יכולים להביאם בשותפות.

והביאור בהקדים: בנוגע לקרבן העצים מבאר הרמב"ם: "ויום שיגיע לבני משפחה זו להביא העצים היו מקריבין עולות נדבה וזהו קרבן העצים". והריטב"א מבאר "שהיו מבערים במזבח בפני עצמו מן העצים שהתנדבו וזה היה קרבן העצים".

והנה יש לומר שלדעת רבנן אין העצים גדר של קרבן גמור משא"כ לרבי הם קרבן גמור.

ויש לומר שזה תלוי בלשיטתייהו בכמה מקומות במחלוקת רבי ורבנן האם תיבה או ענין צריכה להתפרש כפשוטו ממש ובכל הפרטים או שמספיק לפרש על פי פרט אחד. ובנדון דידן: כשנאמר הלשון "קרבן עצים" מפרש רבי כפשוטו שזהו קרבן גמור ולכן טעונים מלח והגשה וכו'. משא"כ לדעת רבנן נקראים העצים קרבן רק מפני פרט אחד שבהם - שנשרפים על גבי המזבח.

ועל פי זה יש לומר שלהרמב"ם - שפוסק כרבנן - לא מסתבר לומר שהיום ד"זמן עצי הכהנים והעם" הוא כמו יום טוב ואסורין בו בהספד ובתענית בשביל קרבן עצים שאינו קרבן גמור. ולכן אומר שביחד עם העצים התנדבו עולות (ולכן אין זה קשה איך התנדבו עצים בשותפות שהרי העצים לא היו קרבן גמור, והיה רק למערכה).

משא"כ להריטב"א, ולרש"י - פשטן גם בפירושו לש"ס - סובר כהמשמעות בפשטות ד"קרבן עצים" - שהעצים עצמם הם הקרבן, ולכן אינו מפרש שזה קאי על עצים למערכה שאינם קרבן גמור, וגם אינו מפרש שהקריבו קרבנות בהמה ביחד עם העצים שהרי אין זה משמעות הלשון "קרבן עצים". ולכן סובר שהקריבו חלק מהעצים בפני עצמם עבור קרבן. ועל פי זה יוצא שנוסף על העצים למערכה שהתנדבו כל המשפחה הביאו גם עצים לקרבן - שהקריבו עצים אלו בפני עצמם, וקרבן עצים זה - לא הובא בשותפות אלא הובאו מכל יחיד בפני עצמו.

זהו שמביאים ראיה (להקרבת עצים כקרבן) מהפסוק שמדבר בנוגע למשפחות, אף שלכאורה מדובר שם בנוגע לעצים למערכה, כי נוסף לעצים למערכה שהתנדבו כל המשפחה בשותפות, הביאו יחידים עצים לקרבן.

[דוגמאות להלשיטתיהו דרבי ורבנן: בסדר זרעים: לרבי קריאת שמע צריך להיות "ככתבה" - מתאים בכל הפרטים לכפי שנאמרו הפרשיות בתורה, ולרבנן "בכל לשון" - שמספיק שתוכן הענין הוא קריאת שמע. בסדר מועד: לרבי סוכה צריכה להיות ד"א על ד"א - שהרי "תשבו כעין תדורו". ולרבנן אין צריך להיות כמו הבית ממש אלא "כעין" ולכן מספיק שיהיה מחזקת ראשו ורובו. בסדר נשים: לרבי "כל האומר על מנת כאומר מעכשיו" - לדוגמא "הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז" - מפני שהדיבור ומעשה נתינת הגט הוא כפשוטו וכשאמר על מנת הכוונה היא "מעכשיו". אך "ופליגי רבנן עליי" אף שע"ז אין המעשה ודיבור הגט מתאים לפשוטו. בסדר נזיקין: "הזיד במעילה רבי אומר במיתה" - מפני שכל ענין המעילה בהקדש נלמד בגזירה שוה מתרומה, ולכן העונש בהקדש הוא כמו בתרומה - מיתה. אך "וחכמים אומרים באזהרה" - מפני ש"אמר קרא בו בו ולא במעילה", דהיינו שמעילה אינו צריך להיות דומה לתרומה בכל הפרטים. בסדר קדשים: "כלי שרת שעשאן של עץ רבי פוסל ורבי יוסף ברבי יהודא מכשיר במאי קא מיפלגי רבי דריש כללי ופרטי" - מפני שאז "אי אתה דן אלא כעין הפרט וכו'", בדומה ממש להפרט - "ור"י ברבי יהודא דריש ריבוי ומעוטי" - שאז "ריבה כל מילי", גם דברים שאינם דומים להפרט (ורק שמיעט כלי חרס). בסדר טהרות: "הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל רבי מטמא" מפני שסובר ש"אוהל זרוק לאו שמיה אוהל" - מפני שאינו דומה בכל הפרטים לאוהל. "רבי יוסי ברבי יהודה מטהר" מפני שסובר "אוהל זרוק שמיה אוהל" - אף שאינו דומה לאוהל בכל הפרטים].